

Styret i ARENDAL OG OMEGNS SPAREKASSE
Torvet 8
4836 ARENDAL

VÅR REFERANSE
21/304

DERES REFERANSE

UNNTATT OFFENTLIGHET
Offl. § 13 1. ledd, jf. fvl. § 13
1. ledd nr. 1-2
Gjelder merkede avsnitt

DATO
17.09.2021

Tilsynsrapport

Finanstilsynet gjennomførte tilsyn i Arendal og Omegn Sparekasse 24. - 26. mars 2021. Samtalene ble gjennomført på digital plattform. Tilsynet hadde som formål å vurdere bankens interne styrings- og kontrollsystemer samt risikoeksponering på kreditt-, likviditets- og markedsområdet.

Til grunn for denne rapporten ligger Finanstilsynets foreløpige rapport datert 11. mai 2021 og styrets kommentarer til rapporten i brev av 24. juni d.å. Finanstilsynet understreker at tilsynsrapporten tar utgangspunkt i markedssituasjonen og bankens status på tidspunktet for tilsynet.

Finanstilsynet har følgende merknader etter tilsynet:

OVERORDNEDE FORHOLD

Status

Kapitalforhold

Finanstilsynet stilte i foreløpig tilsynsrapport spørsmål knyttet til bankens misligholdsrapportering og ba styret redegjøre for vurderingene som ligger til grunn for risikovekting av bankens misligholdte lån. Finanstilsynet merker seg fra styrets svarbrev at øvrige misligholdte engasjementer per årsslutt 2020 ble rapportert feil og at samlet kapitaldekning for morbank skulle vært 21,10 prosent, mot rapportert 21,18 prosent. Finanstilsynet noterer at banken i forbindelse med overgang til ny misligholdsdefinisjon rekalkulerte styringen av misligholdte engasjementer slik at styret anser at dette nå er korrekt. Finanstilsynet kan ikke se at banken har sendt inn korrigeret rapportering per 31. desember 2020 og ber om at dette blir sendt inn. Se nedenstående punkt om uavhengig rapportering.

Finanstilsynet merker seg av svarbrevet at engasjementer nedskrevet med 20 prosent eller mer vektet 100 prosent, misligholdte engasjementer som er sikret innenfor 80 prosent av boligverdi vektet 100 prosent, alle andre misligholdte engasjementer vektet 150 prosent. Finanstilsynet viser til CRR art 127 hvor det fremgår at den *usikrede delen* av et misligholdt lån skal vektet 150 prosent dersom den *usikrede delen* er skrevet ned med under 20 prosent. Finanstilsynet legger til grunn at styret endrer risikovektingen i overensstemmelse med regelverket.

Styring og kontroll på overordnet nivå

Strategiske valg

I den foreløpige tilsynsrapporten pekte Finanstilsynet på at bankens strategidokument bør drøfte sammenhengen mellom vekst, inntjening og kapitaldekning, og det bør tas stilling til hvilket langsiktig kapitalnivå som anses å være forenlig med risikoen som følger av bankens ambisjoner slik at strategi- og ICAAP-dokumentet opererer med samme minimumskrav til ren kjernekapitaldekning. Finanstilsynet har merket seg at styret ved neste fornyelse av strategidokumentet vil drøfte sammenhengen mellom vekst, inntjening og kapitaldekning.

Styringsdokumenter - klimarisiko

I foreløpig tilsynsrapport pekte Finanstilsynet på at det bør inntas en beskrivelse av bankens holdninger til ESG-faktorer (Environmental, Social and Governance) og tilknyttet risiko, i policy for virksomhets- og risikostyring. Styret viser i sitt tilsvarende svar til at banken legger stor vekt på ESG og at banken vil synliggjøre og beskrive dette mer i forbindelse med kommende fornyelse av policy-dokumentene på de ulike risikoområdene. Finanstilsynet forventer at banken har oppmerksomhet på hvordan bransjer og de enkelte kunders kredittkvalitet påvirkes ved overgangen til et lavutslippssamfunn og effekten av klimaendringer på fysiske aktiva.

Risikostyrings- og etterlevelsfunksjonen

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på utfordringer knyttet til at bankens risikostyringsansvarlig har flere roller i banken og dermed har vesentlig større innflytelse på bankens styring og kontroll enn det som naturlig følger av risikostyringsfunksjonen. Banken har utarbeidet et notat hvor det konkluderes med at risikostyringsansvarlig har tilstrekkelig kompetanse, kapasitet og uavhengighet til å inneha de ulike rollene. Finanstilsynet gjentar viktigheten av at styret har høy bevissthet rundt disse utfordringene og at styret jevnlig vurderer organiseringen og mulige interessekonflikter.

Uavhengig rapportering

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at det er prinsipielt viktig hvem som er ansvarlig for risikorapport og compliance-rapport og at dette fremgår klart av policy og instruksjoner. Finanstilsynet merker seg av svarbrevet at dette er tydeliggjort i oppdatert policy og instruksjoner.

Finanstilsynet bemerker at risikorapportene, i tillegg til å vise status på viktige risikoområder, herunder status i forhold til fastsatte rammer, bør inneholde tilstrekkelig informasjon til at styret kan danne seg et fullstendig bilde av risikonivået. Finanstilsynet ba styret vurdere å utvide rapporteringen av kredittrisiko i risikorapporten. Finanstilsynet merker seg av svarbrevet at rapporten er utvidet med detaljert oversikt over kredittporteføljen og den risikoansvarliges vurderinger av utviklingen.

Finanstilsynet påpekte også viktigheten av korrekt offentlig rapportering og at det ved evt. feilrapportering er viktig at banken sender inn ny korrigeret rapportering. Finanstilsynet merker seg at styret vil påse at nødvendige tiltak blir iverksatt for å sørge for korrekt myndighetsrapportering.

KREDITTRISIKO

Kreditrisikonivå

Porteføliekvalitet

Finanstilsynet stilte i foreløpig tilsynsrapport spørsmål ved bakgrunnen for at innrapporteringen av "mislighold 90 dager" på 6,1 millioner kroner og "misligholdte andre" på 44,4 millioner kroner, i alt 50,5 millioner kroner, avviker fra volum i trinn 3 på 36,5 millioner kroner i årsrapporten for 2020. Finanstilsynet merker seg av svarbrevet at differansen på om lag 14 millioner kroner skyldes at forbearance på 18,6 millioner kroner som skulle vært i trinn 2 ved en feil ble rapportert som mislighold i kapitaldekningsrapporteringen, samt at 4,8 millioner kroner knyttet til dødsbo feilaktig har blitt medtatt i trinn 3 i årsrapporten. Finanstilsynet understreker betydningen av korrekt merking og rapportering av forbearance og UTP ("unlikelihood to pay"), jf. senere punkt, og viser for øvrig til ovenstående punkt om offentlig rapportering.

Avsetningsnivå

På bakgrunn av stor andel høyrisikolån på BM, lav avsetningsgrad knyttet til kredittforringede personkundelån og gjennomgang av enkeltengasjementer, reiste Finanstilsynet i foreløpig tilsynsrapport spørsmål om det nåværende nivået på bankens tapsavsetninger gjenspeiler forventet tap i tråd med IFRS 9. Styret viser i svarbrevet til at snitt-PD per 30. april 2021 er redusert

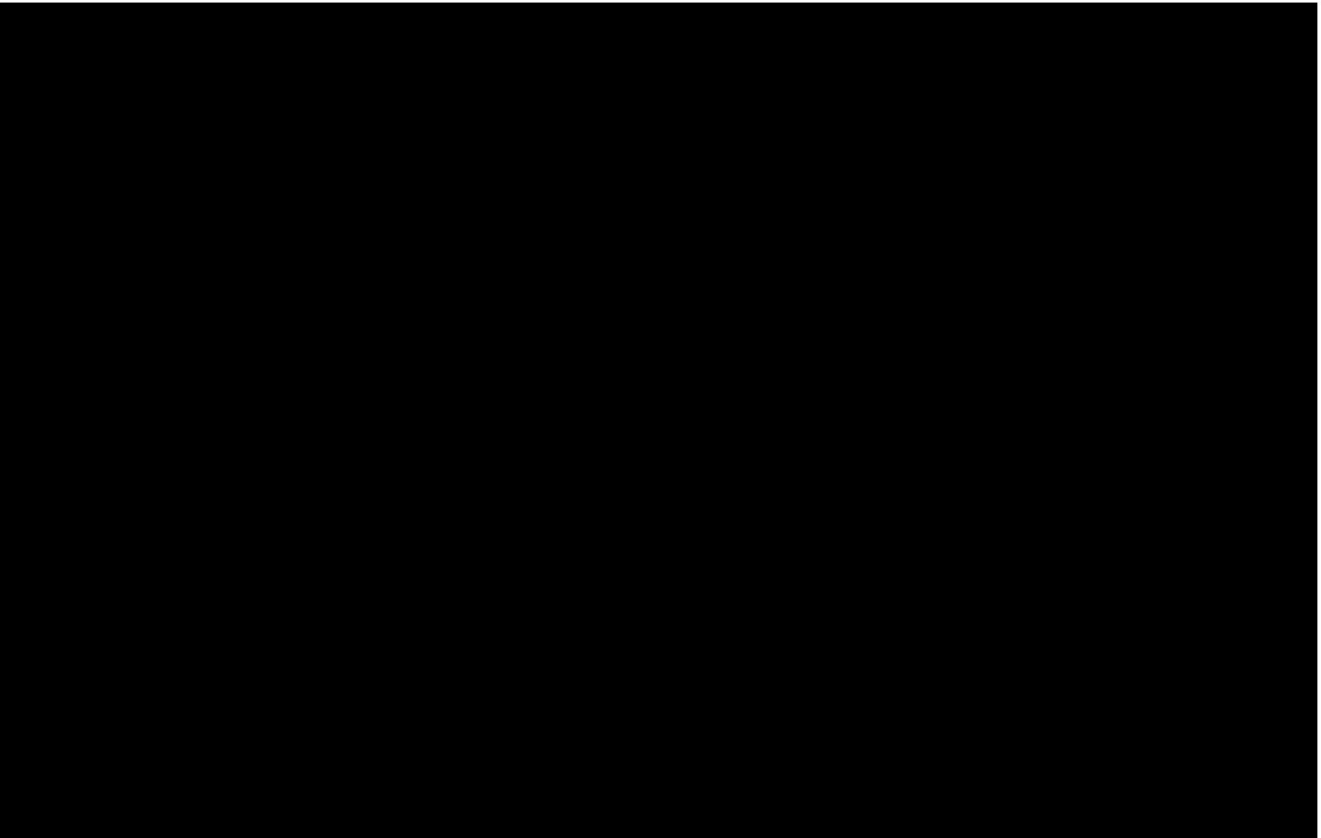
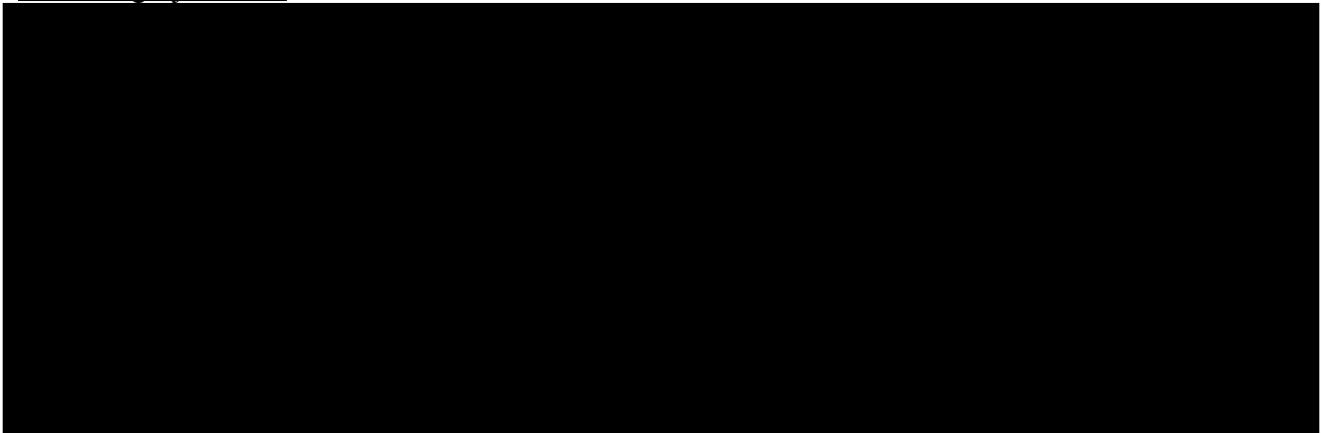
samt at andelen BM i høy risikoklasse er synkende og anses godt pantsikret. Styret viser til at banken historisk sett har hatt lave tap og under snittet for norske banker. Finanstilsynet påpeker at tidligere tapshistorikk må ses i sammenheng med at norsk økonomi i lang tid har hatt en relativt god utvikling. Finanstilsynet understreker styrets ansvar for at det foretas tilstrekkelige tapsavsetninger.

Samlet vurdering av bankens kredittrisiko

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at bankens kredittforringede lån hovedsakelig består av personkundelån. Finanstilsynet ga uttrykk for at bedriftsporteføljen har en betydelig konsentrasjon om eiendomsbransjen samt at en stor andel er i høyrisiko. Finanstilsynet pekte videre på at gjennomgangen av enkeltengasjementer viste at betjeningsevne i liten grad er dokumentert og at det er lav bokført egenkapital selv under høykonjunktur. Finanstilsynet merker seg av svarbrevet at styret på bakgrunn av den senere tids positive utvikling i PD og redusert andel BM i høy risikoklasse nå anser bankens kredittrisiko som moderat og i henhold til kredittpolicy. Videre peker styret på at betjeningsevne alltid blir vurdert, men er enig i at dokumentasjonen kan bli bedre. Finanstilsynet noterer at banken opplyser at det kun avvikes fra egenkapitalkravet hvor det er "ledig" kapital i for eksempel andre eiendommer, noe Finanstilsynet tolker som verdijustert egenkapital, eller at kunden stiller personlige sikkerheter. Finanstilsynet understreker at sikkerheter

ikke er et substitutt for egenkapital og at bokført egenkapital normalt bør legges til grunn i kredittvurderingen.

Enkeltengasjementer

Styring og kontroll på kredittområdet

Risikotoleranse og rammer for porteføljesammensetning og porteføljekvalitet

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at bankens kredittrisiko ifølge kredittpolicy skal være moderat, uttrykt ved at gjennomsnittlig PD på PM og BM skal ligge på nivå med gjennomsnittet for Eika-bankene. Finanstilsynet viste til at banken ikke har operasjonalisert dette i sin rapportering av kredittrisiko. Gjennomsnittlig PD for PM og BM er ikke del av bankens rammer på kredittområdet og banken rapporterer kun status for totalporteføljen og Eika hver for seg i styrerapporteringen, uten at PDene er fordelt på PM og BM. Finanstilsynet stilte på denne bakgrunn spørsmål ved om ovennevnte toleransebeskrivelse er tydelig nok og ga uttrykk for at

policydokumentet bør angi bankens risikotoleranse slik at toleransebeskrivelsen kan danne grunnlag for fastsettelse av rammer. Finanstilsynet merker seg av svarbrevet at styret ved neste revisjon av kredittpolicy vil innta rammer for gjennomsnittlig PD for PM og BM og at utviklingen i hver av dem vil fremgå av risikorapporten.

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på det ikke fremgår klart på hvilket grunnlag øvrige rammer er fastsatt, og at beste praksis er at rammer fastsettes utfra bevilget beløp. Finanstilsynet merker seg av svarbrevet at det har vært noe uklart på hvilket grunnlag rammene er fastsatt, men at banken heretter vil være tydelige på at grunnlaget er bevilgede beløp. Finanstilsynet tar dette til etterretning og legger til grunn at policydokumenter og retningslinjer oppdateres.

Finanstilsynet reiste i foreløpig tilsynsrapport spørsmål om en ramme for maksimal eksponering av forbrukslån vil bidra til å hindre uønsket risikotaking. Finanstilsynet noterer av svarbrevet at rammer vil bli tatt inn i kredittpolicyen ved neste fornyelse.

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at gjennomgangen av enkeltengasjementer viste manglende etterlevelse av en del av bankens retningslinjer, herunder at betjeningsevne i liten grad er dokumentert og at risikoklassifisering i liten grad synes å bli benyttet som beslutningsstøtte på kredittbeslutningstidspunktet. Videre bemerket Finanstilsynet at kredittbevilgningen i stor grad synes å basere seg på sikkerhetene og at det i en del tilfeller ikke foreligger oppdaterte verdier av sikkerhetene. Det ble også pekt på at reduksjonsverdier av markedsverdien av sikkerheter i begrenset grad ser ut til å være benyttet. Finanstilsynet ba banken utarbeide grundigere kredittnotater med god begrunnelse for gjeldbetjeningsevne og sikkerhetsverdivurderinger. Finanstilsynet merker seg av svarbrevet at betjeningsevne, i tillegg til bl.a. vurdering av eiernes erfaring, gjennomføringsevne og rådgivernes lokalkunnskap, er viktige vurderingskriterier. Styret mener betjeningsevne blir vurdert i alle saker, men er enig i at dokumentasjonen kan bli bedre og vil tilstrebe at det skjer.

Finanstilsynet noterer at i avvikssaker, er det kun saker hvor engasjementet ligger utover adm. banksjefs fullmakter som løftes til styret, uavhengig av hvilket nivå som har besluttet retningslinjen.

Styret er komfortable med dette og synes dette praktiseres tilfredsstillende. Finanstilsynet opprettholder sin vurdering om at saken bør løftes til det nivået som har besluttet retningslinjen.

Bevilgningskriterier og beslutningsgrunnlag

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at bankens kreditthåndbok angir få krav på bedriftsmarkedet utover bankens krav til egenkapital og at krav til egenkapital skal veie tungt. Kravet til egenkapital kan avvikes hvis debitor er tilstrekkelig solid. Finanstilsynet oppfatter at banken med dette viser til verdijustert egenkapital og legger til grunn at styret klargjør evt. bruk av verdijustert egenkapital i retningslinjene og at beregning av verdijustert egenkapital fremkommer av kredittsaken. Det fremgår av retningslinjene at dersom kravet til egenkapital avvikes, kan dette søkes kompensert av ekstra sikkerheter eller avtaler, eller begrunnes med god betalingsevne og kjennskap til kunden. Det fremgår at det skal stilles strengere krav ved nystiftede selskaper og at det da som hovedregel bør innhentes sikkerheter fra aksjonærene. Gjennomgangen av enkeltengasjement viser at det i praksis skal lite til for å avvike fra kravet. Finanstilsynet bemerket i foreløpig rapport at beste praksis er at kravet til egenkapital skal være på plass før utbetaling av lånet, at evt. avvik fra kravet bør vurderes og dokumenteres særskilt og at saken må løftes. Finanstilsynet merker seg fra svarbrevet at i de tilfeller banken avviker fra egenkapitalkravet er det fordi kundene har meget solid balanse eller "ledig" egenkapital i for eksempel andre eiendommer som tas som sikkerhet og/eller at eier stiller personlig sikkerhet. Finanstilsynet tolker dette dithen at når banken viser til at debtors balanse er meget solid til tross for at egenkapitalen er lav så menes at det er den verdijusterte egenkapitalen som er høy. Finanstilsynet ber styret påse at kredittpraksis innskjerpes og at styret vurderer å redusere mulighetene for avvik i kreditthåndboken. Finanstilsynet oppfordrer banken til å innføre ytterligere bruk av nøkkeltall som ledd i kredittvurderingen, spesielt nøkkeltall knyttet til betjeningsevne.

Finanstilsynet bemerket i foreløpig tilsynsrapport at finansiering av eiendom utgjør det største segmentet på BM og ga uttrykk for at banken i kreditthåndboken bør stille krav til forhåndssalg/ utleiegrad samt vurdering av leietakerrisiko i eiendomsprosjekter. Finanstilsynet merker seg at styret mener banken vurderer og praktiserer forhåndssalg og utleiegrad på en forsvarlig måte, men at styret vil sørge for at dette beskrives i bankens kreditthåndbok ved neste oppdatering. Finanstilsynet viser til rundskriv 2/2021 om høyrisikoengasjementer, hvor det fremgår at når låntaker har inngått juridisk bindende kjøpsavtaler som dekker mer enn 50 prosent av engasjementsbeløpet kan låneengasjementet risikovektes 100 prosent.

Finanstilsynet bemerket i foreløpig tilsynsrapport at få absolutte krav som må tilfredsstilles som del av kredittvurderingen kombinert med at det kun er et fåtall store engasjementer som blir underlagt styrebehandling, jf. punkt Bevilgningsfullmakter, kan medføre at banken får en uønsket forhøyet kredittrisiko i porteføljen. Finanstilsynet merker seg av svarbrevet at styret, med henvisning til ulike tiltak beskrevet i svarbrevet, er av den oppfatning at banken vil ha god kontroll på kredittrisikoen i porteføljen også fremover.

Beslutningsgrunnlag

Finanstilsynet understreket i foreløpig tilsynsrapport viktigheten av at kredittnotatene utgjør selvstendige vurderingsgrunnlag med helhetlig fremstilling av risikomomentene i den enkelte sak og ba derfor styret tydeliggjøre kravene til kredittnotatene for bedriftskunder. Finanstilsynet merker seg fra svarbrevet at banken vil gjennomgå mal for kredittnotater på ny og at banken nå har innført risikoklasse som standard opplysning. På bakgrunn av Finanstilsynets gjennomgang av enkelt-

engasjementer på PM anbefalte Finanstilsynet at det utarbeides grundigere kredittnotater, med god begrunnelse for bl.a. sikkerhetsvurderinger, også på PM. Finanstilsynet merker seg at styret vurderer at kvaliteten er bedret og at styret vil fortsette med kvartalsvise kredittkontroller.

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at gjennomgang av enkeltsaker under tilsynet viste at klimarisiko i begrenset grad er inkludert i kredittvurderingene og at bankens vurderinger av kundens klimarisiko bør inngå som et obligatorisk punkt i saksmalene for kredittsaker. Finanstilsynet har merket seg av svarbrevet at tiltak er gjennomført og at klassifisering og vurdering av klimarisiko, samt hvitvaskingsrisiko, nå skal være inkludert i kredittnotatet for alle BM-engasjementer. Finanstilsynet legger til grunn at tilsvarende gjennomføres også på PM.

Risikoklassifisering

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at utformingen av bankens risikoklassifiserings-system har betydning for bankens rammestruktur, fullmaktssystem og modeller for beregning av forventet tap. Finanstilsynet legger til grunn at styret er kjent med sentrale egenskaper og forutsetninger i modellene som anvendes, herunder metodemessige svakheter, og vurderer tilpasninger, også for å ta hensyn til at bankens portefølje avviker fra grunnlaget for den eksternt utviklede modellen.

Engasjementsoppfølging

I den foreløpige tilsynsrapporten ba Finanstilsynet styret vurdere en mer formell årlig gjennomgang med et fullstendig kredittnotat og tilhørende analyser når det gjelder bankens større engasjementer. Finanstilsynet viste også til at det bør innarbeides krav om å utarbeide handlingsplan med ansvar og tidsfrister for gjennomføring når det gjelder risikoutsatte lån. Finanstilsynet merker seg at styret har besluttet at alle engasjementer over fastsatte beløpsgrenser skal legges frem for styret minst årlig for gjennomgang og vurdering av status. Mindre BM-engasjementer over fastsatte beløpsgrenser skal gjennomgås årlig og rutinen vil bli tatt inn i kreditthåndboken. Styret har videre opplyst at praksisen med årlig gjennomgang av PM-engasjementer over fastsatt beløpsgrense også vil tas inn i kreditthåndboken.

Betalingslettelser ("forbearance") og avdragsfrihet

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at korrekt merking og behandling av betalingslettelser ("forbearance") er viktig for å avdekke svekkelser i porteføljekvalitet og bidra til korrekt avsetningsnivå. Finanstilsynets gjennomgang av enkeltengasjementer viste eksempler på at bankens retningslinjer ikke var fulgt og styret ble bedt om å påse korrekt etterlevelse av bankens retningslinjer for dokumentasjon, merking og rapportering av betalingslettelser. Styret viser til at kredittsjef PM beslutter forbearance-merking på bakgrunn av innstilling fra kundeansvarlig og at compliance-ansvarlig følger opp korrekt merking og rapportering til styret. Finanstilsynet legger til grunn at banken har rutine for merking av forbearance også på BM.

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at ifølge bankens retningslinjer for forbearance skal kunder med finansielle vanskeligheter alltid markeres som UTP dersom kunden innvilges ettergivelse av renter eller ettergivelse av gjeld. For andre lettelser skal banken vurdere om det er indikasjoner på at kunden ikke vil komme til å tilbakebetale lånet, eksempelvis nedbetalingsplaner som inneholder lavere betalinger i begynnelsen av perioden eller et stort engangsbeløp i slutten av perioden. Finanstilsynet stilte spørsmål ved at nevnte avsnitt avsluttes med at "Kunder i finansielle vanskeligheter og hvor det er innvilget egnede lettelser annet enn rentettergivelse eller gjeldsettergivelse skal som utgangspunkt ikke merkes som UTP." Finanstilsynet viste videre til

rundskriv 4/2020 hvor det fremgår at bankene skal ha interne retningslinjer som definerer mislighold og spesifiserer i hvilke tilfeller det er lite sannsynlig at motparten vil være i stand til å innfri forpliktelsene sine. Finanstilsynet noterer av svarbrevet at egnede lettelser annet enn renteettergivelse eller gjeldsettergivelse gis ut fra en særskilt vurdering om at kunden vil kunne betjene sin gjeld og at kunden derfor ikke skal merkes som UTP. Finanstilsynet legger til grunn at banken fastsetter retningslinjer som definerer mislighold og angir bankens kriterier for UTP i samsvar med rundskriv 4/2020 og CRR.

Finanstilsynet bemerket i foreløpig tilsynsrapport at klassifisering av lån med betalingslettelser som trinn 2 eller trinn 3 avhenger av den konkrete situasjonen. I tilfeller der betalingslettelsen er innvilget på grunn av at låntaker har finansielle vanskeligheter og de endrede vilkårene innebærer at banken gir avkall på renter eller hovedstol, slik at lettelsen har en negativ innvirkning på de estimerte, fremtidige kontantstrømmene, anses lånet som kredittforringet (trinn 3). Betalingslettelser som innebærer vesentlig økning i kredittrisiko (trinn 2), kan være kortvarige betalingsutsettelse uten negativ innvirkning på estimerte, fremtidige kontantstrømmer. Finanstilsynet merker seg av svarbrevet at styret er enig i at klassifisering avhenger av den konkrete situasjonen og at dette er i tråd med bankens retningslinjer for avsetning til dekning av tap.

Tapsvurderinger – IFRS 9

Finanstilsynet påpekte i foreløpig tilsynsrapport at gjennomgang av enkeltengasjementer viste mangelfull dokumentasjonen av tapsberegningene, bl.a. var det flere saker hvor tapsberegningen var gammel og manglet oppdatert dokumentasjon og vurdering av sikkerhetsverdier og forventede kontantstrømmer. Dette gjaldt også ved bruk av skjematiske tapsberegninger i IN-portalen. Videre var det i flere saker kun benyttet ett scenario i form av forutsatt sikkerhetsverdi, og det var ikke foretatt neddiskontering. Det ble opplyst under tilsynet at banken benyttet IN-portalen og tre scenarier kun for nye kunder i trinn 3, til tross for at modellen iht. retningslinjene skal benyttes for alle engasjementer i trinn 3. Finanstilsynet uttrykte en forventning om at banken ved måling av forventet kreditttap generelt legger til grunn mer enn ett utfall. Finanstilsynet noterer av svarbrevet at banken i april d.å. foretok en gjennomgang slik at kontantstrømmodellen i IN-portalen nå benyttes for alle engasjementer i trinn 3 og at alle tapsavsetninger er vurdert ut fra risiko-eksponering mot nåverdien av forventede kontantstrømmer og sikkerheter. Finanstilsynet merker seg at styret mener at tapsavsetningene nå er tilfredsstillende dokumentert og foretatt iht. regelverket, og legger til grunn at dette innebærer at det som grunnlag for tapsberegningene foreligger oppdaterte sikkerhetsverdier og kontantstrømmer.

Finanstilsynet fremhevet i foreløpig tilsynsrapport at banken i henhold til retningslinjene skal foreta en rimelighetsvurdering av tapsavsetningene og at det kan foretas tilleggsavsetninger utover tapsmodellen når spesielle forhold tilsier at modellen ikke er i stand til å fange opp reell risiko. Finanstilsynet viste til at banken hadde foretatt tilleggsavsetninger knyttet til covid-19 samt tilleggsavsetninger i trinn 2 på fire enkeltengasjementer. Finanstilsynet ba styret vurdere hvorvidt disse engasjementene er kredittforringet og skulle vært overført til trinn 3. Finanstilsynet merker seg av svarbrevet at styret anser at ingen av de fire engasjementene er kredittforringet, uten at dette er nærmere underbygget. Finanstilsynet legger til grunn at styret fastsetter retningslinjer som definerer mislighold og angir bankens kriterier for UTP, jf. ovenstående punkt.

Etterlevelse av utlånsforskriften

Finanstilsynet påpekte i foreløpig tilsynsrapport at banken ikke har egne rammer og retningslinjer for bruk av fleksibilitetskvoten for lån med pant i bolig og forbrukslån, og viste til at styret skal

fastsette slike rammer, jf. rundskriv 1/2021. Alternativt må det som et minimum foretas nødvendige oppdateringer i kreditthåndboken og at kreditthåndboken styregodkjennes. Finanstilsynet merker seg av svarbrevet at banken forholder seg til rammene for fleksibilitet, beregning av betjeningsevne og likviditet i utlånsforskriften, herunder SIFO-referansebudsjett og 5 prosent rentestress, og at dette vil presiseres i kreditthåndboken ved neste oppdatering. Finanstilsynet legger til grunn at styret påser korrekt etterlevelse av kriteriene for å innvilge lån som avviker fra bestemmelsene i utlånsforskriften og at avvikene begrunnes i kredittnotatene.

Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til en boliglånssak hvor det i likviditetsberegningen er hensyntatt avdragsfrihet på det ene lånet. Likviditetsberegning skal beregnes uten avdragsfrihet selv om det gis på det ene lånet, da det ikke skal være mer gunstig å dele et lån i to lån og at det ene gis avdragsfritt. I dokumentasjon mottatt etter tilsynet erkjenner banken feilen. Finanstilsynet ba styret påse at bankens kredittvurderinger er i henhold til utlånsforskriften, herunder at det foretas løpende opplæring og kvalitetssikring. Finanstilsynet merker seg av svarbrevet at det gjennomføres kvartalsvise kredittkontroller og hyppige opplæringsmøter.

Bevilgningsfullmakter

Finanstilsynet viste i foreløpig tilsynsrapport til at bankens fullmaktsystem, til tross for at styret i henhold til retningslinjene jevnlig skal beslutte kredittsaker, innebærer at det størrelsesmessig kun er bankens store engasjement som blir besluttet av styret og reiste spørsmål om dette sikrer styret god nok innsikt i bankens utlånsportefølje. Finanstilsynet merker seg at styret er komfortabel med dagens fullmaktsystem og begrunner dette med at grundig månedlig styregjennomgang av misligholdsporteføljene og ulike kredittrapporter gir tilstrekkelig innsikt. Finanstilsynet noterer at styret likevel vil utvide bankens årlige BM-gjennomgang, jf. punkt om Engasjementsoppfølging, slik at engasjementer over en viss størrelse årlig vil legges frem for styret.

Finanstilsynet pekte på at beste praksis er at kredittkomite defineres som et rådgivende organ og reiste spørsmål om det bør etableres retningslinjer (mandat) som klargjør kredittkomiteens rolle og sammensetning. Finanstilsynet merker seg at retningslinjer (mandat) for rådgivende kredittkomite nå er utarbeidet og vil inntas i kreditthåndboken. Finanstilsynet pekte videre på at fullmaktsreglementet bør utvides til å angi hvem som har fullmakt til å ettergi gjeld og konstatere tap. Finanstilsynet merker seg at styret har besluttet å utvide reglementet til også å omfatte disse typer fullmakter.

LIKVIDITETSRISIKO

Markedsfinansiering

Finanstilsynet uttrykte i foreløpig tilsynsrapport at for å opprettholde en forsvarlig finansieringsstruktur bør forfallstidspunktene for bankens innlån spres. Finanstilsynet ba også styret vurdere om den gjennomsnittlige restløpetiden på ekstern finansiering er for kort. Styret opplyser i sitt svar at banken har en relativt liten og oversiktlig obligasjonsportefølje, og på grunn av størrelsen og antall obligasjoner, har banken funnet det mer hensiktsmessig å ha ramme for restløpetiden ved utstedelse av nye obligasjoner.

Likviditetsbuffer og stabil finansiering

Overføringsgrad

Stresstester

Finanstilsynet skrev i den foreløpige tilsynsrapporten at i henhold til policydokumentet skal banken kunne klare seg i 6 måneder uten ny, ekstern finansiering i et stressscenario som er en kombinasjon av en generell krise og en bankspesifikk krise. Videre opplyste Finanstilsynet at de fleste banker har en likviditetsbuffer som sikrer 12 måneders virksomhet uten ny, ekstern finansiering ved en krise. Styret opplyser i sitt svar at det i forbindelse med fornyelse av bankens likviditetspolicy i styremøte 31. mai 2021 besluttet å øke bankens overlevelseshorisont fra minimum 6 til minimum 12 måneder ved et kombinert generelt og bankspesifikt krisescenario uten tilgang på ekstern finansiering.

MARKEDSRISIKO

Styring og kontroll av markedsrisiko

Overordnede policyer, retningslinjer og rutiner

Finanstilsynet opprettholder sin vurdering fra foreløpig tilsynsrapport om at markedsrisikoen banken kan eksponeres for i henhold til policydokumentet ikke samsvarer med at bankens markedsrisiko skal være lav. Finanstilsynet kan videre ikke se at styret har vurdert forholdet mellom

forventet avkastning, risiko og kapitalbruk ved investeringer i obligasjoner med lav rating sammenlignet med ordinær bankdrift. Finanstilsynet ber om styrets vurdering innen 30. november 2021.

Rammer

Finanstilsynet bemerket i den foreløpige rapporten at derivatrammen sjelden eller aldri brukes. Finanstilsynet pekte på at sletting av ubrukte rammer vil redusere markedsrisikoen i banken. Videre merket Finanstilsynet seg at banken ikke hadde ramme for spreadrisiko i obligasjonsporteføljen.

Stresstest

Finanstilsynet skrev i den foreløpige tilsynsrapporten at det kom frem av policydokumentet at ved full rammeutnyttelse skal stresstest gi et maksimalt tap på 74,7 millioner kroner. Finanstilsynet stilte seg spørrende om et maksimalt tap på 74,7 millioner kroner, som tilsvarte om lag 2,5 ganger totalresultatet til banken, var lav markedsrisiko. I styrets svarbrev kommer det frem at etter gjennomgang av stresstest med EKF viser det seg at banken feilaktig har inkludert strategiske anleggsaksjer ved beregning av maksimalt tap ved full utnyttelse av rammen for obligasjoner, sertifikater og verdipapirfond. Justert for dette ville maksimalt tap i den nevnte stresstesten vært 23,1 millioner kroner. Etter ytterligere innskjerpelse av mandatet er tilsvarende maksimalt tap med full utnyttelse av rammen nå 18,1 millioner kroner. Tapsrisiko i forhold til faktisk eksponering og ramme blir da henholdsvis 34 og 68 prosent av forventet årsresultat. Som beskrevet ovenfor anser Finanstilsynet at resultatene i stresstesten ikke samsvarer med at markedsrisikoen er lav.

Finanstilsynet ber om at kopi av dette brevet sendes til bankens valgte revisor.

For Finanstilsynet

Linda Støle Hårstad
seksjonssjef

Anne Marie Romsaas
tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.